

Alliansens budget 2025

med plan för perioden 2026-2027 (-2029) samt
prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen	6
3	Mål för god ekonomisk hushållning	7
4	Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå	11
5	Skattesats.....	13
6	Driftbudget.....	14
7	Investeringsbudget	23
8	Exploateringar/betalningsplan	26
9	Långfristig upplåning	28
10	Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden	29
11	Koncernen	30
12	Förslag till beslut i kommunfullmäktige	31

1 Inledning

Härryda är tack vare den borgerliga politik Alliansen i Härryda fört under många år, en välskött, framgångsrik och fantastisk kommun. Vi har under flera år gjort stora investeringar för att ge kommuninvånarna en ännu bättre kommun att bo i genom nya skolor, förskolor, äldreboenden och fritids-, idrotts- och kulturanläggningar. Detta samtidigt som vi betalat av kommunens alla banklån, för att slippa lägga skattepengar på att betala räntor.

Sverige befinner sig nu i lågkonjunktur med flera osäkra omvärldsfaktorer, såsom Rysslands fruktansvärda anfallskrig mot Ukraina, Europa och demokratin. För att inte tala om nedgången i byggandet av bostäder, minskade befolkning där demografien ändras till färre barn och unga vilket påverkar behovet av platser inom förskola och grundskola, som kommer kräva verksamhetsanpassningar och pressa ekonomin. Och som en följd, kommer påverka gymnasieskolan på motsvarande sätt inom några år.

Till skillnad från antalet färre unga, så ökar antalet äldre kraftigt och vi blir allt äldre. I grunden är ju detta positivt och fantastiskt att fler lever längre, men det innebär också att vi behöver anpassa verksamheten för ett ökat behov inom äldreomsorg och omsorg. Detta samtidigt som det inte finns tillräckligt många människor, inom flera olika kompetensområden som kan tillgodose behovet.

I de tider Sverige nu befinner sig i, behöver Härryda fortsätta arbeta med att fokusera på att stärka skolan, utveckla kompetensen inom vården och omsorgen om våra äldre, arbeta mer strukturerat förebyggande för att minska risken för att unga ska hamna i kriminalitet. Satsa på att säkerställa att Härryda är tryggt, trivsamt och säkert. Samt fortsätta vara en stabil och framgångsrik utvecklingskommun. Därför är vår budget fokuserad på kommunens kärnuppdrag kring förebyggande arbete, skolan, omsorgen om våra äldre, trygghet och beredskap. Men också stärkt fritids- och föreningsliv, utveckling och att satsningar ska resultera i faktiska förbättringar och resultat för dom vi är till för.

Det ser lite ljusare ut framöver till skillnad från 2024, men vi måste vara beredda på att kunna ställa om och hantera svårare tider om och när de kommer.

Obligatoriskt för alla kommuner är att ombesörja att det finns barnomsorg, förskola, grundskola, gymnasieskola, särskola, vuxenutbildning, svenska för invandrare, socialtjänst, samt ge omsorg för äldre och för personer med funktionshinder. Det ska finnas hälso- och miljöskydd, att det är rent och att människor kan slänga sina sopor och ta hand om avfall, räddningstjänst, bibliotek, vatten och avlopp. Som kommun ska vi också planera infrastruktur, upprätta planer för byggnation och se till att det finns bostäder. I Alliansens budget, tar vi ansvar för att kommunen och våra kärnverksamheter fortsatt kan bedrivas i utvecklingsanda och framtidstro.

Budgeten ska ses som en helhet, där alla delar hänger ihop varför vi anser att vår budget ska antas som ett paket med flera beslutssatser för tydlighetens skull. Beslutspunkterna är samlade i avsnitt 12.

1.1 Budgetdokumentets innehåll

Detta budgetdokument innehåller de delar och den detaljeringsgrad som följer av kommunens styrmodell. Kommunfullmäktiges budget ska styra tilldelning av ekonomiska ramar på nämndnivå, samt kommunövergripande prioriterade mål och inriktningar.

Nämnderna i sin tur är ansvariga att upprätta detaljbudgetar och verksamhetsplaner för att nå de övergripande målen i kommunfullmäktiges budget. Det är alltså inte kommunfullmäktiges uppgift att detaljstyra nämndernas verksamhet vare sig i organisering eller utförande. Det åligger nämnderna att ansvara för verksamheternas utformning och arbete, varför detta är delegerat från kommunfullmäktige.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 27 mars 2024 §23 ska kommunfullmäktige fatta beslut om följande delar:

- Mål för god ekonomisk hushållning (avsnitt 3)
- Prioriterade mål och inriktningar på kommunövergripande nivå (avsnitt 4)
- Utdebitering, d.v.s skattesats (avsnitt 5)
- Driframar och anslagsbindning för respektive nämnd (avsnitt 6)
- Budget för revisorerna, som beretts av kommunfullmäktiges presidium (avsnitt 6.3)
- Investeringsbudget och anslagsbindning per nämnd samt tak för nettoinvesteringarna (avsnitt 7)
- Exploatering/Betalningsplan (avsnitt 8)
- Långfristig upplåning (avsnitt 9)
- Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar, samt ekonomiska ramar för respektive verksamhetsansvar. (avsnitt 10)

De punkter kommunfullmäktige ska besluta om återges i avsnitt 12 - ***Förslag till beslut i kommunfullmäktige.***

Nämnderna i sin roll som verksamhetsansvariga fattar under hösten beslut om:

- Inriktningsdokument med prioriterade mål, inriktningar, budgetramar på verksamhetsnivå och uppdrar till förvaltningen att utarbeta förslag till verksamhetsplan och detaljbudget med utgångspunkt i beslutat inriktningsdokument.

Respektive nämnd fattar sedan beslut om *Verksamhetsplan för 2025-2027*.

1.2 Kommunens styrmodell

Detta dokument; *Alliansens budget 2025 med plan för perioden 2026-2029 samt prioriterade kommunövergripande mål och inriktningar*, är en del i kommunens styrmodell, se bild nedan. Dokumentet är årligt, utarbetas av oss i politiken och föreslås fastställs av kommunfullmäktige. Här anges Alliansens prioriterade mål och inriktningar för kommande år samt ekonomiska ramar för respektive nämnd.

Alliansens budgetdokument utgår från den av fullmäktige fastställda strategiska planen för mandatperioden, och ger konkretiseringar och lyfter fram det som vi ser som särskilt viktigt för 2025, med utblick 2026-2027. Den strategiska planen beskriver det som politiken vill åstadkomma (den förflyttning/förändring som ska skapas) under mandatperioden som helhet, och för oss i Alliansen är att hålla överenskommelser viktigt. Framför allt när styrdokument som Strategiska planen är formellt beslutat av kommunfullmäktige.

En viktig övergripande del i styrmodellen är vision och förhållningssätt. Visionen utgör en gemensam ledstjärna och pekar ut riktningen för kommunen. En annan bärande del i styrmodellen är att tydliggöra verksamheternas grunduppdrag och att säkerställa kvaliteten i grunduppdraget. Här behöver förvaltningens arbete med systematisk kvalitetsuppföljning utvecklas, och då framför allt analysdelen.

Bild: Kommunens styrmodell

Bild: Dokument i styrmodellen

2 Vision och förhållningssätt - en utgångspunkt för styrningen

Viktiga delar i kommunens styrmodell är vision och förhållningssätt. Dessa ger styrning på övergripande nivå, pekar ut riktning och ramar för verksamheterna och ersätter därigenom mer detaljerad styrning.

En förutsättning för att denna tillitsbaserade styrning ska fungera, är att förvaltningen är lyhörd, förstår vikten av följsamhet och att det finns en naturlig ömsesidig dialog och förståelse med politiken kring olika beslut.

2.1 Vision

Beslutad av kommunfullmäktige 2019-12-12 §178

Härryda – här vågar vi!

I Härryda kommun bygger vi framtiden. Här har människor och företag möjlighet att växa och blomstra. Här lyfter idéer och landar lösningar som håller för kommande generationer.

Våra ledord: **mod, nytänkande, handlingskraft**

2.2 Förhållningssätt

Fastställd av kommundirektör 2021-04-08

Varje dag gör vi mötet med Härryda kommun enkelt. Vi är engagerade, ser möjligheter och skapar lösningar. Vi är kompetenta, professionella och öppna för olika perspektiv. Vi prövar nya idéer och vill alltid bli bättre.

Tillsammans åstadkommer vi mer.

3 Mål för god ekonomisk hushållning

Målen för god ekonomisk hushållning, såväl ekonomiska mål som verksamhetsmål, fastställdes senast av kommunfullmäktige den 15 juni 2023 i samband med beslut om budget för perioden 2024-2026.

Strategiska planen för mandatperioden fastställdes av kommunfullmäktige 2023-03-30 §38. Där framgår också åtgärder som ska genomföras för att nå målen.

En god ekonomi är förutsättningen för att kunna bibehålla och utveckla kommunen i positiv riktning. För att klara av stora nödvändiga investeringar och ökade inflationskostnader över tid krävs ökad soliditet. För att uppnå detta ska följande utgöra riktlinjer under mandatperioden.

- Kommunens finansiella mål ska uppnås utan höjd skatt (högre skatteuttag) varje enskilt år.
- Alla verksamheter måste klara sina uppdrag inom tilldelad ram.
- Fokus på kommunens kärnverksamheter. Ompröva verksamheter och kostnader som inte ingår i kärnuppdraget.
- Arbetet med Härryda framtid ska utvecklas.
- Digitalisering skall genomföras i syfte att nå en högre medborgar-/näringslivsnytta och/eller effektivisering. Viktigt att digitalisering inte blir kontraproduktiv och att hänsyn tas till äldres förmågor samt personer med funktionsvariationer.
- Kommunens gröna skogsbruksplan som kvalitetssäkrades genom FSC- och PEFC-certifiering 2005 och reviderades under 2015, ska uppdateras.
- Kommunen ska äga lokaler där kommunen bedriver kärnverksamhet.
- Kommunens bolag ska fortsatt ägas av skattekollektivet.
- Inga nya införanden/avvecklande (förändringar) av LOV-system eller upphandling av nya kärnverksamheter.
- Kommunala värden, som exempelvis mark, ska inte överföras till annan utan synnerliga skäl. Utgångsläget är att markpriser ska sättas till marknadsvärde eller säljas till högstbjudande.
- Exploateringsöverskott skall som helhet gå till att förstärka resultatet och därmed soliditeten, inte finansiera annan verksamhet.
- Alla kostnader och åtaganden som kan utföras och bäras av exploatörer för att genomföra planer ska så göras och regleras i avtal.

3.1 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

De finansiella målen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025. De finansiella målen mäts och analyseras årligen samt i rullande fyraårsperspektiv.

- **Soliditeten ökar med en procentenhet per år**
- **Resultatet är 2,5 procent av skatter och generella statsbidrag**

De finansiella målen tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver. Målen har som utgångspunkt att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Detta innebär att ingen generation bör behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Överskottet måste därför vara tillräckligt stort för att motsvarande servicenivå ska kunna garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre skatt.

Utöver de finansiella målen finns ett beslut i kommunstyrelsen 2023-03-09 §102 Dnr 2023KS51 att i förvaltningens bedömning som ges till politiken inför beslut om budget 2024 och plan 2025-2026, ska de finansiella målen nås varje enskilt år samt att i slutet av mandatperioden ska ekonomiskt utrymme finnas motsvarande drift av en simhall. Beslutet var enhälligt. I de grova jämförelser och bedömningar som gjorts, motsvarar det ca 30 mnkr. Varje enskilt års resultat ska alltså ligga på drygt 100 mnkr.

I denna Alliansbudget uppfyller vi det målet för budget 2025 och plan 2026-2027.

Nedan redovisas de finansiella målen utifrån Alliansens budgetförslag och hur måluppfyllelsen bedöms bli för enskilda år.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	2025	2026	2027
Resultat i mnkr	103,3	130,6	146,1
Soliditeten ökar med en procentenhet per år	6	2	3
Resultatet är 2,5% av skatter och generella statsbidrag	3,6%	4,4%	4,7%

3.1.1 Resultat- och balansbudget

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnader	2 271,2	2 517,5	2 586,6	2 671,1	2 777,9
Avskrivningar	130,6	144,3	145,7	150,0	157,6
Verksamhetens nettokostnader	2 401,8	2 661,7	2 732,2	2 821,1	2 935,5
Skatteintäkter	2 395,7	2 479,7	2 644,0	2 753,2	2 866,0
Generella statsbidrag och utjämning	315,4	276,3	235,8	225,0	246,0
Verksamhetens resultat	309,3	94,2	147,6	157,1	176,6
Finansiella intäkter	30,7	11,0	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-0,6	-1,5	-4,0	-4,0	-4,0
Finansiella kostnader för pensioner	-71,2	-73,2	-43,3	-25,5	-29,5
Resultat	268,2	30,5	103,3	130,6	146,1
Blandfondsresultat	277,3	48,0	85,6	104,5	122,2
Resultatets andel av skatter och statsbidrag	9,9%	1,1%	3,6%	4,4%	4,7%
Balansbudget, mnkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Materiella anläggningstillgångar	2 420,1	2 461,3	2 729,3	2 874,4	2 908,5
Finansiella anläggningstillgångar	220,9	217,3	220,9	220,9	220,9
Summa anläggningstillgångar	2 641,3	2 679,0	2 950,5	3 095,5	3 129,6
Omsättningstillgångar					
Tomtmark för försäljning	249,8	206,1	254,1	263,0	89,6
Fordringar	389,4	285,1	389,4	389,4	389,4
Likvida medel	315,2	319,3	200,2	146,7	286,2
Summa omsättningstillgångar	954,5	810,5	843,7	799,1	765,2
Summa tillgångar	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	2 053,0	1 823,6	2 186,8	2 317,4	2 463,5
<i>varav årets resultat</i>	<i>268,2</i>	<i>30,5</i>	<i>103,3</i>	<i>130,6</i>	<i>146,1</i>
Skulder					
Avsättningar för pensioner	890,8	1 012,1	1 040,2	1 014,0	993,0
<i>varav avsättning pensionsskuld intjänat före -98</i>	<i>543,6</i>	<i>560,0</i>	<i>537,5</i>	<i>511,4</i>	<i>487,5</i>
Övriga avsättningar	136,0	147,0	136,0	136,0	136,0
Långfristiga skulder	54,0	153,1	154,0	154,0	154,0
<i>varav lån i banker och kreditinstitut</i>	<i>0,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Kortfristiga skulder	462,0	353,7	277,2	273,2	148,3
Summa skulder	1 542,8	1 665,9	1 607,4	1 577,2	1 431,3
Summa eget kapital, avsättn. och skulder	3 595,8	3 489,5	3 794,2	3 894,6	3 894,9
<i>Soliditet</i>	<i>57%</i>	<i>52%</i>	<i>58%</i>	<i>60%</i>	<i>63%</i>

3.2 Verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning

Verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning föreslås fortsätta gälla för 2025 utifrån överenskommelsen med, och kommunfullmäktiges beslut om Strategisk plan för mandatperioden. Men Alliansen vill var tydliga med att för oss betyder det att bostadsbyggande ska ske i hela kommunen.

- *Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på 1,5 % kan mötas med bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.*
- *Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.*
- *Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.*
- *Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.*

För att uppnå verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning ska följande arbete utföras:

- För att långsiktigt tillse att vi kan möta behovet av bostäder och bidra till att lösa kompetensförsörjningen i Göteborgsregionen genom en befolkningsökning på 1,5% är utgångspunkten att kommunen satsar på trygga, trivsamma bostadsområden med klimat- och miljöanpassade bostäder av hög kvalitet i alla ägande- och upplåtelseformer. I detaljplaner med kommunalt markägande där inte redan avtal finns, ska utgångspunkten alltid vara markanvisningstävling.

- För att långsiktigt tillse att det finns full behovstäckning och olika verksamhetsformer inom förskoleverksamheten och annan pedagogisk omsorg ska lokalresursplaneringen föregås av noggranna analyser om efterfrågan, behov, kompetenstillgång och kostnader. Verksamhetsanpassningar ska ske löpande så att ekonomin kan fokuseras på verksamheten och långsiktigt färre barn i grupperna (med inriktning på de yngre barnen), i stället för tomma lokaler.

- För att långsiktigt tillse att alla elever efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska vår egen verksamhet vara bäst i Sverige. Därför behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. Förvaltning, personal och politik ska tillsammans arbeta fram hur detta ska göras.

- För att långsiktigt tillse att det finns bostäder av god kvalitet och tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov ska möjligheten för byggnation göras i alla planer och områden. Bostäderna ska i så stor utsträckning som möjligt vara en naturlig del inom tänkt bebyggelse. Bostäder riktade till aktiva seniorer och äldre ska prövas i alla orter genom markanvisningstävlingar på kommunal mark.

4 Prioriterade mål och inriktningar för 2025 på en kommunövergripande nivå

Kommunfullmäktige ska enligt vår styrmodell, utifrån den strategiska planen peka ut tre till fem målområden som bedöms viktiga att prioritera särskilt under kommande året. Kommunfullmäktige pekar ut mål på övergripande nivå till nämnderna att förhålla sig till. Kan också formuleras som tre till fem övergripande inriktningar.

4.1.1 Sveriges bästa skola och kompletta grundskolebetyg för alla elever

En väl fungerande förskola, skola och utbildning ger människor makt att själva forma sina liv men är också en förutsättning för att komma i arbete, och skapar förutsättningar för ett hållbart samhälle för alla. Målsättningen är att barngruppsstorlekarna för de minsta barnen skall harmoniera med Skolverkets riktlinjer. Alla elever ska utifrån sina förutsättningar utmanas att nå längre. För att långsiktigt tillse att alla elever har tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier, ska kommunen fortsätta utveckla arbetet med visionen Sveriges bästa skola. För att vår kommunala skolverksamhet skall vara bäst i Sverige behöver kärnuppdraget inom utbildning renodlas och effektiviseras så att rätt personal utför rätt arbetsuppgifter. För att meritvärdena i skolan ska öka behövs trygghet och studiero. Med rätt kompetenser (ex speciallärare, kuratorer), och resursskola för de elever som behöver, ger vi alla elever förutsättningar att nå sin fulla potential.

***Mål:** Kommunstyrelsen, nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska fortsatt arbeta med målet att kommunens egen verksamhet ska ha "Sveriges bästa skola".*

***Mål:** Nämnden för utbildnings- kultur- och fritid, samt socialnämnden ska tillse att alla elever har tillräckliga kunskaper och färdigheter samt lämnar grundskolan med fullständiga och godkända betyg.*

4.1.2 Tryggheten och brottsförebyggande arbetet ska öka

Härryda är relativt tryggt, men vi behöver satsa mer på trygghetsskapande åtgärder av olika former, till exempel kamerabevakning, ordningsvakter, väktare och utveckla samarbetet med polisen. Samtidigt pekar forskningen på att förebyggande insatser behövs för att minska riskerna för unga att hamna i brottslighet, där också tidiga konsekvenser av otrygghetsskapande agerande finns. Detta gäller i skolan och samhället i övrigt. Fortsatt utveckling av stödet till föräldrar och familjer, samt samarbetet med skola – socialtjänst – polis - fritid (SSPF), behöver stärkas. Här hjälper regeringen till genom att de ser över sekretesslagstiftningen för att underlätta bl.a. det förebyggande arbetet inom just SSPF. En förstärkning i organisationen med utbildad ungdomsbehandlare ser vi som viktigt.

Från 1 juli 2023 gäller en ny lag om kommunernas brottsförebyggande arbete. Den nya lagen reglerar kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Detta innebär att vi behöver utveckla vårt arbete med brottsförebyggande rådet och arbetet med brottsförebyggande arbete runt om i kommunen.

***Mål:** Kommunstyrelsen skall säkerställa att det finns planer, organisation och åtgärder för ökad medborgartrygghet och ökat brottsförebyggande arbete. Det ska finnas konkreta och mätbara mål som regelbundet följs upp.*

4.1.3 Kommunen ska ha en fortsatt stark ekonomi

Tack vare Alliansens ansvarsfulla ekonomiska politik, har Härryda kommun bättre förutsättningar än många andra att kunna fortsätta satsa på kärnuppdragen och utveckla kommunen. Det gynnar alla kommuninvånare att kommunens ekonomi är stark i såväl goda som tuffare tider. Att lägga skattepengar på rätt saker och vara noga med att göra goda affärer för kommuninvånarnas bästa är för oss viktigt. Det handlar om att göra rätt prioriteringar och att skapa ekonomiskt utrymme innan vi investerar.

***Mål:** Kostnadsutvecklingen får inte överstiga förändringen av skatteintäkter och statsbidrag. All verksamhet skall bedrivas med hög kostnadseffektivitet och kommunens processer skall vara effektiva och klara hög service till rätt kostnad.*

***Inriktning:** Alla verksamhetsnämnder ska arbeta för att kommunens resultat uppnår de finansiella målen för att säkerställa god ekonomisk hushållning.*

Det ska finnas en ekonomisk reserv på 22,8 mnkr 2025-2027 i kommunstyrelsen att disponera fritt som en säkerhetsbuffert för ej förutsägbara kostnader.

Det ska finnas omställningsreserv på 2,8 mnkr 2025-2027 i Socialnämnden att användas vid behov för verksamhetsomställning.

Det ska finnas omställningsreserv på 3 mnkr 2025, 6,5 mnkr 2026 och 10,5 mnkr 2027 i Utbildning kultur och fritidsnämnden att användas vid behov för verksamhetsomställning.

5 Skattesats

Vår utgångspunkt är att vi aldrig ska ta ut högre skatt än motiverat för att klara kommunens kärnuppdrag och de frivilliga åtaganden som medborgarna är beredda att betala högre skatt för. Höjd skatt drabbar de som har lägst inkomster hårdast, och riskerar att skillnaden mellan att arbeta med egen inkomst kontra gå på bidrag blir för liten. Ju mer pengar var och en får behålla av sin lön och själv kan bestämma vad man vill använda den till, desto mer ökar incitamentet att arbeta vilket i sin tur gör att kommunens skatteintäkter ökar. Vi arbetar för att skatten långsiktigt ska kunna vara på en lägre nivå, men med rådande ekonomiska läge gör vi ingen justering.

Med denna Alliansbudget fastställs oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.

6 Driftbudget

Vår budget utgår från förvaltningens bedömning, som grundar sig på kommunfullmäktiges beslut om budget för perioden 2024-2026 med justeringar för demografiska förändringar och politiska beslut för planperioden 2025-27. Resurstilldelningen till nämnderna har anpassats efter den senaste befolkningsprognosen, som visar på färre barn/elever i förskole/grundskoleålder än föregående prognos. Inom gruppen äldre invånare är tendensen motsatt med fler invånare i åldersgruppen både i förhållande till förra årets befolkningsprognos och i absoluta tal. Alliansen ser därför framför sig en ökad efterfrågan inom vård- och omsorg. Underlaget till budget bygger på planeringsförutsättningarna som noterades i kommunfullmäktige 27 mars 2024. I denna framgår bland annat att löneavtalen beräknas uppgå till 3 procent.

Kompensation ökad inflation

Den senaste tiden har inneburit en ökad inflation och en ökad prisnivå inom många olika områden. För att hantera den ökade inflationen och prisnivån är det inlagt en kompensation på cirka 13 miljoner kronor till nämnderna. Detta för att täcka kostnadsökningar inom områden som livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhållsentreprenader samt bränsle/energi/vatten. En fördelning har gjorts utifrån nyttjande 2023 samt inflationsindex.

Civilt försvar

I den strategiska planen betonas betydelsen av kommunens beredskap. I budgeten finns utrymme för en satsning på cirka 4 mnkr 2025 och drygt 7 mnkr 2026-2027 inom det civila försvaret för att skapa ett beredskapslager av livsmedel och förstärka säkerhetsfunktionen. Arbetet kommer främst ske inom sektorn för teknik och förvaltningsstöd.

Digitalisering

Digitalisering kommer att bli allt viktigare både utifrån att effektivisera kommunens verksamheter, också utifrån rekryteringssvårigheter och framtida kompetensförsörjning inom välfärdsområdet. I den strategiska planen för kommunen framgår att arbetet med digitalisering behöver snabbas på och att tempot behöver ökas på. I budgeten finns utrymme för förstärkning för att främja kommunens arbete med detta.

Omställningsreserver och kommunstyrelsereserv

Med de stora befolkningsförändringar vi ser, främst när det gäller färre barn inom förskola och grundskola, samt ökat behov av äldreomsorg, ser vi ett behov av att åter tillskapa reserver i nämnderna, och har skapat utrymme för detta. Eftersom det kommer bli utmanande med omställningarna i verksamheterna och vi vill att det ska vara tydligt att reserverna är till för omställning, benämns reserverna i socialnämnden SOCN och utbildning- kultur och fritidsnämnden UKFN, som omställningsreserver. Omställningsreserverna lämnas ofördelade för att kunna hantera ekonomiska risker.

Kommunstyrelsen som har ett övergripande ansvar för helheten samt utgör krisledningsnämnd i händelse av allvarlig händelse eller höjd beredskap, kommer fortsatt ha en ofördelad kommunstyrelsereserv som disponeras fritt för att ha handlingsfrihet.

Reserverna för Råda Säteri samt reserv för kapitaltjänst i samband med ökade underhållskostnader är borttagna. Detta med anledning av att mangårdsbyggnaden nu är uthyrd för restaurangverksamhet, vilket säkerställer hyresintäkter samt att medel för ökad

kapitaltjänst är utfördelad för planperioden. Om underskott skulle uppstå får dessa hanteras av övriga reserver.

Nämndreserverna föreslås enligt följande:

Verksamhetsnämnd	2025	2026	2027
Kommunstyrelsen - KS	22,8 mnkr	22,8 mnkr	22,8 mnkr
Socialnämnden - SOCN	2,8 mnkr	2,8 mnkr	2,8 mnkr
Utbildning kultur och fritidsnämnden – UKFN	3 mnkr	6,5 mnkr	10,5 mnkr

Fortsatt fokus på kärnverksamheter och effektivitet

Alliansen fortsätter fokusera på kärnverksamheter och att arbeta med genomlysning av all verksamhet för att effektivisera, och ta bort onödigt arbete och onödiga kostnader.

Resurssatsningar ska vara starkt kopplade till prestationsmål och leverans, av exempelvis högre kompetens och bättre kunskapsresultat för elever. Anpassningen av kommunstyrelsens alla verksamheter inkl. samhällsbyggnad fortsätter.

Det är tydligt att vi kommer behöva bli bättre på systematisk kvalitetsuppföljning, även om vi redan påbörjat detta under 2024.

Befolkning, likviditet och inflation

Under de senaste åren har det lägre födelsetalet och förändringar i migrations-politiken gjort prognosarbetet mer komplext och har krävt nedrevideringar. Den svaga konjunkturen har påverkat byggtakten, vilket har ökat osäkerheterna jämfört med tidigare.

För Härryda kommun visar den senaste prognosen att antalet barn och elevtal minskar ytterligare, samtidigt som antalet äldre ökar mer än tidigare förutspått.

Befolkningsprognosen är beroende av att de planerade och beslutade byggprojekten genomförs som planerat.

Med tanke på kommunens framtida investeringsplaner behöver kassaflödet stärkas för att undvika att behöva finansiera genom lån på lång sikt.

Under den senaste tiden har inflationen varit hög. Detta påverkar priserna på de varor och tjänster som kommunen köper in, men den största påverkan kommer från ökningen av pensionskostnaderna. Under både 2023 och 2024 har kommunens pensionskostnader varit rekordhög. För de kommande åren, från 2025 och framåt, förväntas inflationen sjunka, vilket förväntas minska pensionskostnaderna avsevärt. Om inflationen inte sjunker enligt förväntningarna kommer det att utgöra en finansiell utmaning.

På det stora hela visar det finansiella läget en förbättring jämfört med tidigare år. Trots detta står kommunen inför strukturella utmaningar på grund av förändringar i demografien, vilket främst påverkar sektorerna för utbildning, kultur och fritid samt teknik och förvaltningsstöd. Sektorn för samhällsbyggnad möter utmaningen att etablera en organisation som kan fungera effektivt under en lågkonjunktur med minskande intäkter. Inom sektorn för socialtjänst pågår arbetet med att anpassa sig till en ökande äldre befolkning och förändringar i lagstiftningen gällande socialtjänsten.

Nedan beskrivs de väsentligaste förslagen till förändringar av nämndsramarna i vår budget.

6.1 Politisk organisation

Den politiska organisationens budget är justerade för ökade kostnader under valår, ökade revisionskostnader samt ökade anslag för partistöd.

6.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsansvar omfattar sektorerna Samhällsbyggnad och Teknik och förvaltningsstöd samt kommunledning och stödfunktioner.

Teknik och förvaltningsstöd

Budgeten bygger i stor utsträckning på volymförändringar utifrån befolkningsprognos samt lokalresursplan. I budget/plan ingår 5,7 mnkr för att täcka upp kostnadsökningar på grund av inflation.

För att stärka det civila försvaret och säkerställa beredskap i kommunen planeras ett livsmedelslager för måltidsverksamheten. 2025 budgeteras för en månads lager ca 3 mnkr, vilket fördubblas till tre månader från 2026. Dessutom beräknas säkerhetsfunktionen behöva utökas med ca 0,8 mnkr. Det ökade behovet beror på det försämrade säkerhetspolitiska läget. Sammantaget uppgår satsningen till ca 4,2 mnkr.

Inom fastighetsfunktionen så har budgeten anpassats efter objektsförändringar enligt lokalresursplanen. Internhyrorna och kostnader kopplade till dem har räknats upp med KPI enligt budgetmodellen. En del av kommunstyrelsens reserv för fastighetsunderhåll överförs, med successiv ökning över åren, till fastighetsfunktionen för att täcka kapitalkostnader för investeringar i planerat underhåll.

2024 års besparingsåtgärder, exempelvis avseende grönyteskötsel och filterbyten, återförs till budgeten för 2025. I syfte att renodla budgeten för husansvaret och minska administrationen överförs också internhyresbudgeten för kommunhuset och liknande administrativa lokaler till personalfunktionen från sektorerna.

I budgetförslaget upphör intäktsfinansiering från sektorn för utbildning kultur och fritid för tjänster inom ramen för det pedagogiska nätet. IT-funktionen får istället ett budgetanslag som överförs från sektorn, för att genomföra dessa tjänster.

Samhällsbyggnad

Sektorn för samhällsbyggnad kompenseras för inflationskostnader om 3,6 mnkr. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs även till sektorns ram år 2025. En anpassning av verksamheternas personalbudget görs genom budgetförslaget och stämmer nu överens med sektorns nya organisationsutformning.

Ett beslut angående erbjudande om seniorkort som antogs i kommunfullmäktige år 2024 leder till en ökad kostnad för trafikverksamheten på 1 mnkr från och med år 2025 och 1,5 mnkr från och med år 2026. För att kompensera kostnadsökningen föreslår sektorn en generell minskning på trafiks driftbudget.

Fritidskort högstadieelever inom kollektivtrafiken

Att öka ungdomars möjlighet till rörlighet med kollektivtrafik, för att kunna ta del av kultur och fritidsutbud och umgås med vänner, har vi i Alliansen länge arbetat för. Nu har vi skapat ett reformutrymme motsvarande 7,2 mnkr i vår budget för att kunna erbjuda alla högstadieelever (Åk 7-9), som är skrivna i kommunen fritidskort i kollektivtrafiken. Fritidskortet följer Västtrafiks regler och giltighetstider och gäller i zon ABC.

Kommunledning och stödfunktioner

Kompensationen för inflationen uppgår till 0,5 mnkr främst utifrån att många av kommunens centrala IT-system kostnadsförs här.

Under kommunledning och stödfunktioner föreslås justeringar 2025 för kostnadsökningar för räddningstjänsten 1,7 mnkr, E-arkiv 0,85 mnkr, processledare upphandling av nytt lönesystem ca 0,4 mnkr, samt säkerställa långsiktig finansiering för drift av Rävlanda trädgårdar ca 0,25 mnkr.

För 2026 och framåt beräknas en kostnadsökning för nytt lönesystem på ca 1,5 mnkr.

I budgeten ingår också en justering inom utvecklingsfunktionen utifrån riksdagsvalet år 2026 om 0,3 mnkr.

Från och med 2025 samlas anslaget för administrativa lokaler under stödfunktionerna. Detta innebär en ramjustering från sektorerna till stödfunktionerna.

6.3 Nämnden för utbildning kultur och fritid

Anslagen har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader för bland annat idrottsbussar. Inflationkompensationen för områdena livsmedel, datorer och mobiler, licenser, anläggningar och underhålls-entreprenader samt Bränsle/energi/vatten uppgår till 2,6 mnkr

Årets befolkningsprognos visar att antalet barn i förskoleåldrarna beräknas minska under den kommande planperioden. Antalet barn i åldrarna 1-5 år förväntas vara 188 färre under 2025 jämfört med förra årets befolkningsprognos. Därefter väntas barnantalet försiktigt öka.

Antalet elever i grundskolan minskar med ca 130 elever till år 2025 för att därefter minska ytterligare med ca 130 elever under 2026 och ca 100 elever under 2027. Vid planperiodens slut förväntas elevantalet vara 350 elever färre än år 2024. Det är främst förskolans vikande barnantal som påverkar prognosen vilket även kommer att påverka elevantalet inom grundskola i många år framöver.

Gymnasieverksamhetens volym beräknas utifrån befolkningsprognosen för elever i åldrarna 16-19 år. Antalet elever förväntas stiga i kommunen de kommande åren; ökningen motsvarar ca 150 elever under planperioden. Elevökningen inom kommunens gymnasieverksamhet kommer framför allt att märkas på antalet köpta platser från andra kommunala och fristående skolor

Ramförändringen förklaras främst av minskat antal barn och elever i jämförelse med föregående plan. Sektorns ram har förstärkts med 2,6 mnkr för indexuppräknings av kostnader för datorer, licenser mm. Besparingsåtgärder som vidtogs inför 2024 om 2,5 mnkr återförs till sektorns ram år 2025.

I enlighet med föregående års plan, finns ett minskat generellt statsbidrag till kommunen för att istället införa ett gemensamt nationellt skolvalssystem. Uppdraget att utreda möjligheterna till ett sådant system kom till Skolverket sommaren 2022 och redovisades under hösten 2023. Trots att Skolverket bedömer att det inte är möjligt att införa ett gemensamt skolvalssystem i enlighet med den modell som föreslagits i betänkandet har kommunen och därmed sektorn fått minskat anslag om 0,3 mnkr år 2024 och 0,6 mnkr från år 2025. En heltidstjänst har finansierats av statsbidraget, vilken nu kommer att få finansieras inom ram.

Statsbidraget för grundläggande behörighet inom yrkesprogrammen utökas från 0,2 mnkr

år 2024 till 0,6 mnkr från år 2025 och framåt. Budget om 1,5 mnkr för inköp av personaldatorer finns år 2026. Det tidigare aviserade generella statsbidraget för utökad undervisningstid inom grundskolan skjuts fram. Ett nytt generellt statsbidrag för att stärka skolbiblioteken införs om 1,6 mnkr per år med start halvår 2025

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

I förvaltningens bedömning har det skapats utrymme för organisering av lösning för barnomsorg på obekvämt arbetstid, vilket är bra. Men att starta upp en hel verksamhet på en redan förutbestämd plats utan analys av hur många barn som berörs? var de bor? och hur den bästa lösningen är ur ett barnperspektiv, är att gå händelserna i förväg. Därför föreslås att dessa medel motsvarande 2,5 mnkr läggs i omställningsreserven i avvaktan på svar på behovet och analysen.

Resursskola

Alliansen har under en längre tid gjort genomlysningar och tagit del av andra kommuners erfarenheter av resursskolor. Vi anser att tillskapandet av en resursskola skulle stärka Härryda kommun i arbetet med Sveriges bästa skola. Därför har vi skapat ett reformutrymme i vår budget med helt nya medel på 15 miljoner kronor till en resursskola i budgetramen för utbildning, kultur och fritidsnämnden.

Vad är en resursskola?

En resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande till elever som behöver särskilt stöd. Resursskolor är ofta små skolenheter som vanligen kännetecknas av anpassade lärmiljöer med små elevgrupper och hög personaltäthet.

Källor: 9 kapitlet 17 §, 10 kapitlet 31 a och 35 §§, 11 kapitlet 30 a och 34 §§ och 15 kapitlet 33 § skollagen samt proposition 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, sidan 37 och 125-126.

Vilka elever kan få gå i en resursskola?

Resursskolor är endast inriktade mot elever som behöver sådant särskilt stöd som den specifika resursskolan erbjuder för att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, eller för att undvika svårigheter i sin skolsituation. Elever som inte behöver särskilt stöd får inte gå i en resursskola.

De allra flesta elever kan och ska kunna få den ledning och stimulans och det stöd de behöver i sitt lärande och i sin utveckling i en ordinarie skola och inom den elevgrupp som eleven tillhör där. Det är skolans ansvar att anpassa lärmiljöerna för att kunna möta elevernas olika förutsättningar och behov. Huvudmannen och rektorn har ett långtgående ansvar att vidta åtgärder för att tillgodose en elevs stödbehov inom ramen för en ordinarie placering i en kommunal skola eller ett ordinarie mottagande i en fristående skola. Men trots detta kan det för vissa elever vara positivt att få gå i en resursskola, där det finns särskild kompetens för just de behov av särskilt stöd som eleven har.

Källor: 1 kapitlet 4 §, 3 kapitlet 2 och 8 §§, 9 kapitlet 17 §, 10 kapitlet 31 a och 35 §§, 11 kapitlet 30 a och 34 §§ och 15 kapitlet 33 § skollagen samt proposition 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd, sidan 43-44 och 125-126.

Fler kuratorer

I Alliansens arbete med att stärka trygghet, studiero och kunskapsresultaten i skolan, och vad som ger resultat i klassrummet för eleverna, ser vi att vi behöver fler resurser med högre kompetenser för att våra skolor ska få likvärdiga förutsättningar att hjälpa våra elever att nå bättre resultat. Därför har vi skapat reformutrymme på 3 mnkr i nämndramen för utbildning, kultur och fritid, i syfte att anställa fler kuratorer. Detta skulle göra att vi förstärker elevernas tillgång till kuratorer på flera skolor.

Förstärkning aktivitetsbidrag inom fritid

Kommunfullmäktige beslutade för ett par år sedan, om ett nytt system och fördelning av aktivitetsbidrag som stimulerar och riktar sig till de föreningar som har aktiviteter, främst till unga, personer med funktionsvariationer och äldre, samt med en viss fördelningsmodell för föreningars olika förutsättningar. Alliansen anser att med en förstärkning på motsvarande 1-2 mnkr för aktivitetsbidrag förbättrar vi förutsättningarna för föreningarnas fortsatta aktiviteter. Därför har vi skapat ett reformutrymme för detta inom nämndramen för utbildning, kultur och fritid.

Omfördelning inom nämndsramen till omställningsreserv

Med de fullfinansierade tillskott till förstärkningar och kompetenssatsningar som Alliansen har inom socialnämnden och utbildning, kultur och fritidsnämnden i vårt budgetförslag, skapas förutsättningar till att inom planperioden kunna överföra medel inom nämndramen till omställningsreserven motsvarande 4 mnkr och 8 mnkr för åren 2026 och 2027. Detta är medräknat i vårt budgetförslag och syns i ökningen av omställningsreserven.

Nya ishallen/träningsrink/idrottshall ska vara klar 2026

Bygget av den planerade is- och idrottshallen i Härryda skjuts inte fram ytterligare ett år, och anläggningen förväntar vi oss i Alliansen vara färdigställd under hösten 2026. Detta är justerat i Alliansens budget.

6.4 Socialnämnden

Anslaget har justerats med anledning av förändringar i befolkningsprognos, behovsbedömningar samt lokalkostnader och helårseffekter av hyreskostnader. Inflationskompensation uppgår till 0,5 mnkr för sektorn.

Utifrån en förändrad demografi justeras nämndens ramar utifrån att antalet äldre i kommunen ökar mer än tidigare prognostiserat. Detta får effekt under hela planperioden.

Åtgärder som vidtogs inför 2024 om 0,9 mnkr återförs till nämnden ram år 2025.

Budget för ett generellt statsbidrag gällande kommuner mot brott flyttas från sektorn för teknik och förvaltningsstöd till socialtjänsten. Statsbidraget används till att anställa en årsarbetare i syfte att arbeta med brottsförebyggande åtgärder inom hela förvaltningen.

I enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna erhöll verksamheten ett nytt generellt statsbidrag år 2024 för stöd till äldreomsorgen om 10,4 mnkr. Statsbidraget var ettårigt och upphör 2025.

Enligt tidigare plan och i enlighet med de ekonomiska planeringsförutsättningarna minskar det generella statsbidraget för kommunalt åtagande inom personlig assistans med 1,5 mnkr år 2025 samt 2,2 mnkr åren därefter.

För att utöka antalet feriearbete inom kommunen så ingår en förstärkning av nämndens budget om 0,5 mnkr.

Habiliteringsersättning för daglig verksamhet

Härryda har under många år haft en Habiliteringsersättning för daglig verksamhet, där deltagare fått 45kr/heldag och 22,5kr/halvdag. För ett antal år sedan beslutades från regeringshåll att genom statsbidrag möjliggöra att detta skulle finnas i alla kommuner i Sverige, då flera kommuner inte hade detta. Inför statsbidragets införande hade vi en politisk diskussion om hur vi skulle förhålla oss till just detta statsbidrag, och valde att så länge statsbidragen finns, låta statsbidraget bidra till tillfällig höjning av habiliteringsersättningen för daglig verksamhet till 90kr/heldag och 45kr/halvdag. Efter ett antal år aviseras nu att detta statsbidrag eventuellt ska tas bort.

Vi anser att det är rimligt utifrån att vi nu tillskapat ett visst reformutrymme i budgeten, att ersättningsnivån 90kr/heldag och 45kr/halvdag blir permanentad oavsett statsbidrag. Därför har detta utrymme getts i budgetförslaget. Viktigt att notera, är att om statsbidrag fortsatt kan sökas, ska detta göras och motsvarande belopp föras över till socialnämndens omställningsreserv. På detta sätt garanteras deltagarna alltid en fast ersättning på 90kr/heldag och 45kr/halvdag, med eller utan statsbidrag.

Förstärkning av ungdomsbehandlare till arbetet i SSPF

Härryda har många resurser i det förebyggande arbetet för ungdomar. Liksom regeringen vill vi i Alliansen förstärka arbetet. Vi har från förvaltningen uppfattat att en ungdomsbehandlare som kan stärka upp fältarbetet och ha en behandlande kompetens, samt vara en del i det viktiga arbetet i samverkan SSPF, d.v.s. mellan skola, socialtjänst, polis och fritid, skulle öka effekten i det förebyggande arbetet.

En ungdomsbehandlare är utbildad socionom, socialpedagog eller har annan relevant utbildning som i kombination med erfarenhet från området bedöms som likvärdig.

Vi har i vårt budgetförslag skapat utrymme för att tillskapa denna tjänst i stället för att omvandla en annan tjänst, alltså en utökning av det förebyggande arbetet.

Förstärkning av kompetensutveckling inom Demens

I Härryda liksom övriga Sverige förändras vår befolkningsstruktur och allt fler blir äldre och antalet äldre blir fler. Detta är i grunden positivt, men samtidigt drabbas också fler av demens. Att kommunen fortsätter och stärker kompetensutvecklingen kring demens är viktigt och blir ännu viktigare i framtiden. Därför har vi skapat utrymme i budgeten för socialnämnden med ytterligare 500tkr för kompetensutveckling riktat inom demens.

6.5 Åtgärder som ingår i vårt budgetförslag

Kommunstyrelsen

Under 2024 pågår en genomlysning av kommunstyrelsens verksamheter i syfte att se över effektivitet, ändamålsenlighet och organisering.

Inom sektor samhällsbyggnad har ett omfattande analysarbete av sektorns intäkter och kostnadsutveckling år 2013-2023 gjorts. För att återskapa en ekonomi i balans utifrån fastställd ram för 2024-2026, bedömer sektorn att åtgärder i form av personalminskningar och generell driftbudgetminskning är nödvändiga.

För att se till att sektorn kvarstår med en förmåga till framdrift i alla skeden inom samhällsbyggnadsprocessen, utan risk för flaskhalsar där resurserna blir alltför begränsade, sker en omfördelning av resurser och arbetsuppgifter inom och mellan verksamheterna.

För sektor teknik och förvaltningsstöd fortsätter arbetet med åtgärder för några av sektorns funktioner. Inom måltidsservice sker ett arbete med kombinationstjänster mellan städ- och måltidspersonal. För servicefunktionen budgeteras lägre kapitalkostnader, till följd av fördelaktiga upphandlingar och långsammare investeringstakt.

Utbildning kultur och fritidsnämnden

Sektorns målsättning är att erbjuda likvärdig utbildning av hög kvalitet till alla barn och elever. En stor utmaning framåt är det minskade barn- och elevantalet de kommande åren. Sektorns åtgärder för att nå budget i balans finns övervägande inom förskole- och grundskoleverksamheten.

Sektorn är i behov av att kartlägga lokalerna inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Barn- och elevtalen i förskola och grundskola minskar och behovet av lokaler behöver ses över. Gymnasiet har däremot behov av att utöka lokaler. En lokalutredning kommer att göras och olika perspektiv kommer att tas hänsyn till som renoveringsbehov, anpassningar mm.

Förskolor och grundskolor behöver anpassas efter minskat barn- och elevtal. Det handlar om både personal på enheterna och rektorer men omfattar inte alla enheter.

En anpassning av Centrum för flerspråkigt lärande, CFL, har redan påbörjats för att minska organisationen efter lägre bidrag från Migrationsverket till följd av lägre antal nyanlända elever.

Översyn av central organisation behöver göras för att anpassa organisationen efter verksamheternas ram. Det kan till exempel innebära att vakanser inte tillsätts.

Socialnämnden

En sektorsövergripande genomlysning av verksamheterna påbörjas under 2024. Syftet är att genomlysna befintliga samverkansstrukturer och interna processer som ska till mellan verksamheterna där de myndighetsutövande enheterna fattar beslut och de verkställande enheterna genomför insatserna. Genomlysningen tar sikte på att skapa en röd tråd där riktlinjer, rutiner, verksamhetssystem, ansvar och roller etcetera bildar en enhetlighet som landar i ”en samlad socialtjänst”.

Redan framkomna brister och avsaknad av enhetlighet i vissa delar, bland annat hemtjänst och boendeinsatser, kommer prioriteras. Genomlysningen ska ytterst leda till att skapa bättre förutsättningar att införa nya arbetssätt som till viss del förväntas bli konsekvensen av införandet av den nya socialtjänstlagen 2025.

6.6 Nämndsramar

Utifrån ovan beskrivet visar nedanstående tabell budgetramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen	309 135	403 469	413 198	420 416
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	1 428 181	1 421 571	1 437 042	1 461 164
Socialnämnden	807 181	821 155	830 578	840 200
Politisk organisation	14 221	14 050	14 900	14 850
Finansförvaltningen	-2 589 261	2 763 537	2 826 325	2 882 734
Resultat	30 543	103 292	130 607	146 104

6.7 Budget för revisorerna

Frågan om budget för revisorerna bereds av kommunfullmäktiges presidium. Fullmäktige föreslås fastställa revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025 vilket innebär en ökning med 219 tkr.

7 Investeringsbudget

Det bedömda investeringsbehovet för perioden 2025–2029 är netto sammanlagt 1 354 mnkr, varav 299 mnkr föreslås 2025. Med stor sannolikhet kommer dock ett flertal objekt som budgeterats för år 2024 att utföras under år 2025. Bedömningen är att det fortsättningsvis kommer att utföras investeringar för under 300 mkr per år då det sannolikt kommer att inträffa flera fördröjningar. Investeringsbehovet har reviderats i enlighet med lokalresursplaneringen, och med ytterligare justeringar i Alliansens budget.

Ny förskola i Mölnlycke centrum utgår

De nya befolkningsprognoserna visar ett stort antal minskade barn inom förskoleåldern, vilket påvisar att det kommer finnas överskott på platser och avdelningar i ganska stor omfattning. Med de prioriteringar som vi då behöver göra finner vi det olämpligt utan djupare analys av behovet, att bygga en ny förskola i Mölnlycke centrum. Därför stryker vi den investeringen i budgeten.

Ej senareläggning av ny ishall med träningsrink och idrottshall.

I förvaltningens bedömning har den nya ishallen med träningsrink och idrottshall åter igen förskjutits ett år framåt i tiden. Vi i Alliansen anser att denna satsning nu måste skyndas på istället för att förflyttas bortåt i tiden. Därför återför vi investeringen till färdigställande 2026 istf förvaltningens förslag på 2027.

Genomlysning av hur investeringar planeras, prioriteras och finansieras

Med de stora investeringsvolymerna vi har framför oss, i framför allt nybyggnation och renovering av förskolor och skolor, samt beslutade investeringar i ny ishall m.m. behöver vi göra en genomlysning och analys av hur vi i Härryda kommun arbetar med investeringar. Det är viktigt att vi ser de ekonomiska konsekvenserna och påverkan av redan fattade beslut under en längre tidsperiod. Därför föreslås senareläggning av investeringsprojekt (ej ishallen), motsvarande 65 mnkr till 2026-2027 så att investeringsvolymerna håller sig under de 300 mnkr som är taket för investeringar per år.

Tidsplaneringen och omfattningen av andra projekt förändras i enlighet med politiska uppdrag eller andra förutsättningar. Utifrån kommunens ambition att inte ha några banklån så kommer förvaltningen att behöva utveckla investeringsplaneringen kopplat till likvidhanteringen i framtiden.

Utöver egna investeringsprojekt ansvarar förvaltningen för projektering och upphandling i genomförandet av detaljplaner (exploatering). I planen ligger 15 genomförandeprojekt som helt eller delvis finansieras av markförsäljning och gatukostnadsersättning. Under perioden bedöms ca 268 mnkr investeras i projekt som finansieras av egna exploateringar eller externa avgifter och bidrag.

Kommunstyrelsen

Under planperioden 2025-2029 uppgår kommunstyrelsens investeringsbehov till 1 258 mnkr och de största investeringsprojekten är ny skola i norra Landvetter samt en ny ishall/träningsrink/idrottshall i Härryda.

Under planperioden 2025-2029 uppgår sektor samhällsbyggnads samlade investeringsbudget till 192 mnkr. Förutom pågående projekt, som återfinns i bilagan, finns det projekt som ligger kvar i trafikverksamhetens planering men som är pausade/uppskjutna och som leder till årliga ombudgeteringar. Totalt prognostiseras ombudgeteringar från 2023 omfatta cirka 120 mnkr. Jämfört sektorns förslag till investeringsbudget för perioden 2024-2028 finns det inga större förändringar mot liggande budget/plan.

Sektorn för Teknik och förvaltningsstöds investeringar styrs bland annat av verksamhetens behov av lokaler vilka omfattas av lokalresursplanen och budgetjusteringar. Sektorns budget omfattar investeringar motsvarande 1 059 mnkr under femårsperioden, jämfört med 1 215 mnkr i gällande plan. Huvuddelen av investeringarna, 969 mnkr, avser fastighetsfunktionen. Det största projektet under planperioden är en ny grundskola i norra Landvetter, vars investeringsutgifter beräknas till 300 mnkr. Dessutom ingår bland annat investeringsmedel för nybyggnad av en förskola, gruppbostad, ersättningslokal för driftpersonal och den nya ishallen i Härryda som även omfattar träningsrink och idrottshall.

Därutöver omfattar planen ett flertal investeringsprojekt inom fastighetsfunktionen, bland annat omfattande reoveringar, installation av reservkraftverk samt hållbar teknikomställning. Investeringsanslag för kommunens fritidsanläggningar ingår också, exempelvis upprustning och byte av konstgräs på en plan i Rävlanda, samt nyanläggning på Furuhallspan. Årliga budgetanslag ingår för IT-funktionen, måltidsservice, servicefunktionen, ledning och städservice. Sammantaget innebär investeringsplanen höga investeringsnivåer, framför allt år 2025 och 2026 då totalbeloppet uppgår till nästan 300 mnkr.

Kommunledning och stödfunktionerna budgeterar för konstnärlig utsmyckning. Anslaget uppgår till 0,5% av kommunens samlade investeringsbudget, dock max 2 mnkr.

Beredskap

Under 2024 kommer installation av stationär reservkraft att slutföras på våra särskilda boenden för äldre. Investeringsbudgeten för stationär reservkraft föreslås utökas med 8,1 mnkr. Utökningen behövs för att kunna slutföra installation av stationär reservkraft på samtliga trygghetspunkter. De främsta orsakerna till att investeringsbudgeten behöver utökas är prisutvecklingen för reservkraftverk men även ökade kostnader för etablering av reservkraftverken. Om budgeten inte utökas kommer 3 av 5 trygghetspunkter att sakna stationär reservkraft. För att hantera det kan troligtvis kommunens mobila reservkraftverk användas men kapacitet och driftstatus behöver utredas.

Nämnden för utbildning kultur och fritid

Den sammanlagda investeringsvolymen under planperiodens fem år uppgår till 84 mnkr. Huvuddelen av investeringarna består av ny konstgräsplan, utbyte av möbler och andra inventarier samt satsningar på idrottshallar och utemiljö. Under år 2026 vill vi i Alliansen att den nya is- och idrottshallen i Härryda står klar. Till den budgeteras en investeringsbudget om 9 mnkr.

Socialnämnden

I sektorns bedömning av investeringsbudget finns anslag för reinvesteringar inom alla verksamhetsområden och uppgår totalt till 2,4 mnkr.

7.1 Nämndsramar - Investeringar

Nedanstående tabell visar investeringsramarna för respektive nämnd.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunstyrelsen	306 135	269 415	271 751	177 499	255 195	284 215
Nämnd för utbildning, kultur och fritid	16 430	27 300	20 900	11 800	11 800	11 800
Socialnämnden	4 817	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Summa investeringar	327 382	299 115	295 051	191 699	269 395	298 415

8 Exploateringar/betalningsplan

Exploateringsverksamheten följer produktionsplan för bostäder och verksamheter med byggnation av bostäder i kommunens tätorter samt exploatering av framtida verksamhetsmark. Betalningsplanen visar exploateringsverksamhetens bedömda likviditetspåverkan per kalenderår under kommande femårsperiod och innefattar inkomster från markförsäljning och gatukostnadsersättning samt utgifter avseende genomförandet av detaljplaner. I betalningsplanen ingår även detaljplaner utan kommunalt markinnehav där kommunens insatser finansieras löpande genom plan- och exploateringsavtal innevarande år. Totalt under kommande femårsperiod bedöms utgifterna uppgå till 517 mnkr och inkomsterna till 1 312 mnkr. Tabell över samtliga exploateringsprojekt finns som bilaga till förvaltningens underlag för budget. Projekten är uppdelade i exploatering på kommunägd och exploatering på privatägd mark. Projektens totala projektkalkyl summerar inkomster och utgifter som redan bokförts på projekten samt kommande inkomster och utgifter i enlighet med aktuell exploateringskalkyl.

Del- och slutredovisningar sker när inkomster och förväntade utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det inte finns några framtida åtaganden. När exploateringsprojekten del- och slutredovisas bokförs kostnader och intäkter på resultaträkningen. Resultateffekterna uppstår inte regelbundet, varför de specificeras som jämförelsestörande poster i kommunens uppföljning och bokslut. Resultatet är svårt att förutsäga, inte minst på grund av den allmänna konjunkturutvecklingen och budgeteras därför till ett nollresultat i kommunens driftredovisning.

Exploatering på kommunägd mark

Verksamhetsmark

Detaljplanerna för verksamhetsmark för Ishall och verksamheter i Härryda samt Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult planeras för ett antagande 2024. Projekt som kräver en infrastrukturbyggnad under planperioden bedöms vara Mölnlyckemotet (överklagad), Företagsparken etapp 3, Is- och idrottshall i Härryda och Logistik och bostäder (Link40). Under planperioden planeras försäljning av verksamhetsmark att ske vid Mölnlyckemotet (vid laga kraft), Logistik och bostäder (Link40), Ishall och verksamheter i Härryda samt Företagsparken etapp 3.

Bostäder

Mark för bostäder innefattar framförallt projekt med bostäder men vissa projekt kan även omfatta lokaler och olika typer av service såsom förskola, skola och särskilda boenden. Under planperioden är det planerat pågå detaljplaner för bostäder på kommunal mark vid P-hustomten i Mölnlycke, Landvetter Södra etapp 1 och vid Lunnavägen i Landvetter.

Utbyggnad av infrastruktur för bostadsområden pågår eller planeras starta vid Landvetter centrum kvarter 2-3, Landvetters Backa västra och Bocköhalvön (överklagad).

Utbyggnad av Magasinsvägen vid Backa Västra/Landvetter Södra har startat och kommer fortsätta till år 2025. Markförsäljningar planeras ske under planperioden vid bland annat Landvetters Backa västra, Älmhultsvägen, P-hustomten i Mölnlycke, Bocköhalvön (överklagad) och Lunnavägen.

Landvetter södra

I projektet Landvetter södra pågår flera parallella processer, bland annat har ett arbete med den första detaljplanen för projektet (detaljplan 1A) påbörjats. I projektets övergripande utgifter ingår genomförda markköp och väginvesteringar, såsom Magasinsvägens förlängning, samt personal- och processkostnader för kommunen. Däremot ingår inte för närvarande, kommande väginvesteringar utanför projektområdet, utöver Magasinsvägens förlängning. Under planperioden bedöms en ny strukturplan kunna tas fram och en första detaljplan antas, samt att markförsäljning och utbyggnad av infrastruktur i detaljplaneprojektet påbörjas i slutet av planperioden. Projektet arbetar utifrån en ekonomi i balans med succesiv kalkylering, där intäkter ska täcka kostnaderna.

Exploatering på privatägd mark

Det pågår tre exploatörsdrivna detaljplaner för verksamhetsmark; Fläskebo avfallsanläggning, Logistik och bostäder (Link40) i Bårhult och Airport City etapp 5. Detaljplan för verksamheter och logistik i Fäxhult avses påbörjas under planperioden. Under planperioden pågår detaljplanearbeten för mark för bostäder i de exploatörsdrivna projekten Växthusen, Slamby, Link40 och projektet Älmhultsvägen. Utbyggnad av infrastruktur pågår och/eller slutförs i de tre exploatörsdrivna planerna för bostadsområden vid Alberts väg i Björrod, Wendelstrand och Säteriet. Under planperioden bedöms utbyggnad av kommunal infrastruktur påbörjas för Link40, Älmhultsvägen, Växthusen och Airport City etapp 5.

Nedanstående tabell visar betalningsplan avseende exploateringsverksamheten.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Inkomst	5 218	59 100	54 100	308 700	228 200	661 500
Utgift	13 570	55 000	63 000	135 300	128 600	135 100
Netto	-8 352	4 100	-8 900	173 400	99 600	526 400

9 Långfristig upplåning

Med Alliansens i Härryda ansvarfulla politik som förts de senaste mandatperioderna har vi skapat en stabil och bra ekonomisk grund.

Sedan 2014 har Härryda investerat >2 miljarder i nya för- och grundskolor, äldreboenden, kulturhus, idrottsanläggningar, gång- och cykelvägar, parker och vägar. Ekonomin till verksamheterna i skolan, vården och omsorgen har förstärkts, skatten har sänkts, friskvårdsbidrag på 3 000kr/år till all personal är infört. Planarbeten för bostäder och spännande företagsetableringar finns i hela Härryda kommun. Från Hindås, Rävlanda och Hällingsjö i öster, till Härryda, Landvetter och Mölnlycke i väster. Allt detta, plus att kommunen betalade av alla sina banklån under 2022, vilket gjort att vi istället för räntekostnader har haft och kommer få ränteintäkter 2023 och 2024.

Kommunen har alltså inga lån på några skolor, boenden eller kultur- och fritidsanläggningar o.s.v.

Vår politik använder inte ”engångspengar” eller tar lån för att skapa löpande drift. Ekonomiskt utrymme skapas innan vi investerar, och utveckling sker tillsammans med näringslivet för att inte belasta skattebetalarna. Förvaltningens ständiga uppdrag är att förbättra, utveckla och effektivisera verksamheten och minska administrationen. Foldern ”Dina pengar” som medborgarna fått i brevlådan, redogör för kommunens årsredovisning 2023 som tydligt visar att vår finansiella politik levererar goda resultat som gynnar kommunens invånare.

Vi fokuserar på kommunens kärnverksamheter och står starka i jämförelse med många andra kommuner, men det kräver att vi fortsätter vara ansvarsfulla. Det är inte utan anledning vi blivit finalister till årets superkommun igen 2024.

Tack vare detta så är förvaltningens ekonomiska bedömning att kassaflödet i kommunen bör täcka de planerade investeringsutgifterna. Kommunen kan alltså fortsätta investera i dessa tuffa ekonomiska tider utan att behöva låna pengar, vilket innebär att skattepengarna kan läggas på kärnverksamheter i stället för räntor.

Alliansen tycker det är viktigt att fortsatt hålla kommunen banklånefri, och att koncernen som helhet minskar sin upplåning. Detta för att trygga kommunens framtida ekonomiska läge, och att vi inte ska behöva använda invånarnas skattepengar till att betala räntor, utan i stället kunna fortsätta satsa på barnen och de äldre, samt trygga, trivsamma och säkra boende- och livsmiljöer.

Enligt vår ekonomiska bedömning bör kassaflödet i kommunen täcka de planerade höga investeringsutgifterna, förutsatt att inte pågående bygg- och utvecklingsprojekt stoppas och att politiken förblindas av positiva resultat och spenderar engångspengar (exempelvis enskilda årsresultat och tillfälliga statsbidrag), på att skapa nya årligen återkommande kostnader som inte har finansierats.

För att ha en marginal att möta eventuella betalningstoppar samt finansiera eventuella utgifter kopplade till markaffärer och exploateringsverksamhet medger vi i Alliansen, i linje med förvaltningens bedömning, att det ska finnas ett utrymme att låna upp till 100 mnkr under perioden, men målsättningen är att fortsatt vara en skuldfri kommun.

10 Uppdrag till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden

Med utgångspunkt i detta budgetdokument uppdrar kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde.

Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerrevision.

11 Koncernen

Den 25 oktober 2023 fattade riksdagen beslut om ett nytt regelverk för kommuner och regioner utifrån propositionen "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". Reglerna började gälla den 1 januari 2024.

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomi under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Detta är första gången lagen tillämpas och det finns ingen praxis ännu

Kommunen har därför begärt in underlag bolagen som återges här.

RESULTATSAMMANSTÄLLNING

Mnkr	Landvetter Södra utvecklings AB			Härryda vatten och avfall AB			Härryda Energi AB		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Intäkter	4,9	4,9	4,9	182,5	200,8	200,0	157,9	161,5	165,8
Kostnader	-4,9	-4,9	-4,9	-186,6	-195,0	-199,9	-139,4	-142,7	-147,2
Resultat	0	0	0	-4,0	5,8	0,1	18,5	18,8	18,6

Alla bolag har inte antagna driftbudgetar för hela planperioden, däremot är värden för 2027 prognostiserade. Landvetter Södra och utvecklings AB redovisar ett nollresultat medan Härryda vatten och avfall AB budgeterar ett underskott under 2025. Härryda Energi AB budgeterat ett årligt överskott om ca 18 mnkr.

Bolagen behöver arbeta för att minska belåningen och stärka kapitalet för att klara framtida investeringar och hålla nere taxeökningar. Bolagen ska också förhålla sig till den utveckling som kommunen bestämmer enligt ägardirektiv, och noga säkerställa att man ser sig som en del av kommunens gemensamma verksamhet men som bedrivs i bolagsform.

Under 2025 kommer styrningen och uppföljningen av koncernen fortsätta utvecklas tillsammans.

12 Förslag till beslut i kommunfullmäktige

- Kommunfullmäktige fastställer oförändrad skattesats för år 2025 på 20,50 kr per skattekrona.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för driftverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 6, Driftbudget. Anslagsbindning avseende driftbudgeten sker på nämndnivå med undantag för kommunstyrelsens reserv som får disponeras fritt efter beslut i kommunstyrelsen.
- Kommunfullmäktige fastställer revisorernas budget till 1 800 tkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer en övre gräns för nettoinvesteringarna till 300 mnkr för år 2025.
- Kommunfullmäktige fastställer ramar för investeringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 7, Investeringar. Anslagsbindning avseende investeringsbudget sker på nämndnivå.
- Kommunfullmäktige fastställer betalningsplan avseende exploateringsverksamheten i enlighet med förslag i avsnitt 8, Exploatering/Betalningsplan.
- Kommunfullmäktige beslutar att långfristig upplåning får ske upp till ett maximalt belopp om 100 mnkr.
- Kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen respektive nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att utifrån de kommunövergripande målen och inriktningarna utarbeta konkretiserade mål och inriktningar för respektive ansvarsområde. Dessutom uppdras till kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid samt socialnämnden att fastställa ekonomiska ramar per sektor och verksamhet inom respektive ansvarsområde. Kommunstyrelsen ges även i uppdrag att göra tekniska justeringar av nämndernas ramar hänförlig till avslutad lönerevision.

Detta är vår gemensamt förhandlade och överenskomna budget för 2025, med plan 2026 – 2027 (-2029).

Mölnlycke 2024-05-26

.....
för Moderaterna

.....
för Centerpartiet

.....
för Liberalerna

.....
för Kristdemokraterna

.....
för Sportpartiet

.....
för Kommunpartiet*

* Kommunpartiet har deltagit i utarbetande av förslaget till budget för 2025, med plan 2026 – 2027 (-2029) och stödjer därför detsamma utan att för den delen bejaka utvecklingen av Landvetter Södra etapp 1.